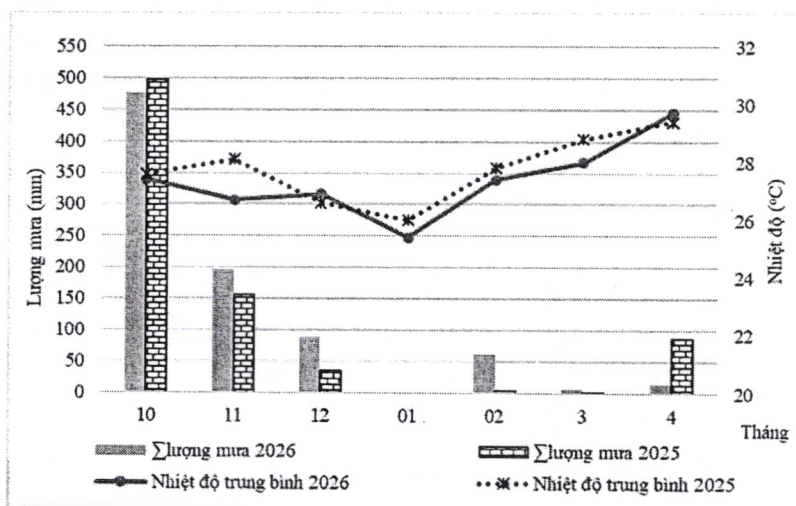

TỔNG HỢP

Tình hình thời tiết, sâu bệnh hại thuốc lá ở các tỉnh phía Nam vụ mùa 2026, dự báo và khuyến cáo biện pháp phòng chống một số sinh vật hại chính năm 2027

1. Diễn biến một số yếu tố khí tượng chính vụ mùa 2026 tại Tây Ninh và Gia Lai

Các yếu tố khí tượng đóng vai trò quan trọng đối với sinh trưởng và phát triển của cây thuốc lá, đồng thời ảnh hưởng trực tiếp đến sự phát sinh và gây hại của sâu bệnh, hiệu quả phòng chống và công tác dự báo sinh vật hại trên đồng ruộng. Diễn biến một số yếu tố khí tượng chủ yếu trong vụ mùa 2026 tại Tây Ninh và Gia Lai được trình bày trong Hình 1 và Hình 2.

Hình 1. Một số yếu tố khí tượng chính năm 2025 và 2026 tại Tây Ninh

Vùng Tây Ninh: Điều kiện thời tiết vụ mùa 2026 tại Tây Ninh không có sự khác biệt lớn so với năm 2025 và xu thế khí hậu các năm gần đây, nhìn chung khá thuận lợi cho sinh trưởng, phát triển của cây thuốc lá. Trong vụ mùa 2026, nhiệt độ trung bình khoảng 27°C, dao động chủ yếu trong khoảng 25-30°C (Hình 1), phù hợp với yêu cầu sinh thái của cây thuốc lá. Tổng lượng mưa cả vụ đạt 840 mm. Trong khi vụ mùa 2025 ghi nhận nhiệt độ trung bình 28°C và tổng lượng mưa 780 mm.

Riêng trong tháng 02/2026, xuất hiện mưa trái vụ với lượng mưa 61 mm trong khoảng thời gian ngắn (lượng mưa lớn nhất vào ngày 27/2: 59 mm) đã gây ngập úng cục bộ một số ruộng thuốc lá thoát nước kém. Điều kiện này đã ảnh hưởng bất lợi đến sinh trưởng của cây thuốc lá, đồng thời tạo điều kiện thuận lợi cho bệnh héo rũ vi khuẩn và đen thân phát sinh, gây hại.

Vùng Gia Lai: Hầu hết điều kiện khí hậu vụ mùa 2026 không có sự khác biệt lớn so với các năm trước, ngoại trừ lượng mưa và nhiệt độ thấp nhất có biến động rõ rệt. Nhiệt độ trung bình trong suốt vụ trồng đạt 25°C, tương đương trung bình 5 năm gần đây và tương đối phù hợp cho sinh trưởng, phát triển của cây thuốc lá.

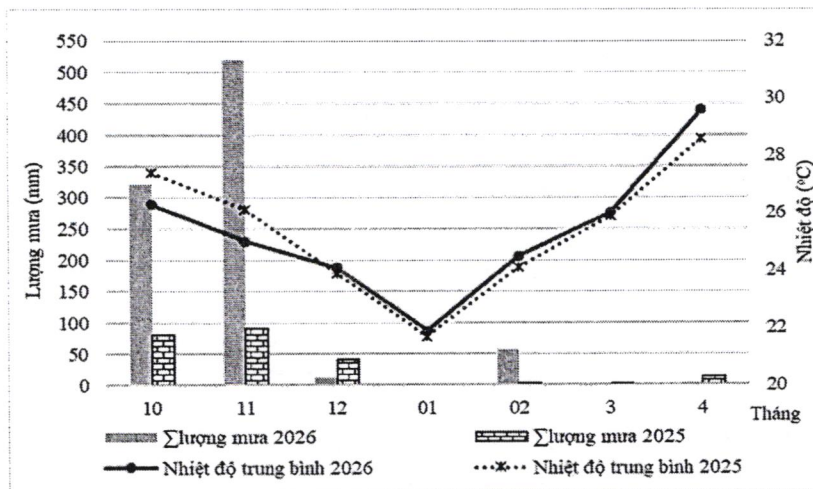
Kết quả theo dõi cho thấy nhiệt độ thấp nhất tại Gia Lai có xu hướng giảm dần trong giai đoạn tháng 1-2 trong năm 2025 và 2026. Cụ thể, nhiệt độ thấp nhất tháng

01/2026 giảm xuống còn 12,9°C (Hình 2), thấp hơn cùng kỳ năm 2025 (14,5°C) và thấp hơn rõ rệt so với trung bình tháng 01 của các năm 2022-2024 (khoảng 16,8°C). Xu hướng giảm nhiệt độ này có thể ảnh hưởng bất lợi đến sinh trưởng và phát triển của cây thuốc lá, đồng thời hạn chế sâu hại xuất hiện trên đồng ruộng.

Trong vụ mùa 2026, lượng mưa là yếu tố khí tượng biến động mạnh nhất tại vùng Gia Lai. Tổng lượng mưa cả vụ đạt 915 mm, cao gần gấp 4 lần so với năm 2025 (231 mm) và gấp 2,1 lần so với trung bình 5 năm gần đây. Lượng mưa tập trung chủ yếu trong tháng 10-11/2025, trùng với thời kỳ sản xuất cây con thuốc lá, với tổng lượng mưa 842 mm và chiếm 92% lượng mưa của cả vụ, trong khi cùng kỳ năm 2025 chỉ đạt 172 mm. Mưa lớn kéo dài gây ngập úng nhiều vườn ươm, tạo điều kiện thuận lợi cho bệnh chết rạp phát sinh, gây hại mạnh trên cây con vườn ươm, cũng như làm gia tăng tỷ lệ bệnh lở cổ rễ trên cây mới trồng.

Ngoài ra, trong tháng 02/2026 xuất hiện mưa trái vụ với lượng mưa khoảng 60mm trong thời gian ngắn (lượng mưa lớn nhất vào ngày 27/2: 50 mm) gây ngập úng cục bộ các ruộng thuốc lá thoát nước kém, đặc biệt tại khu vực Ayun Pa - Gia Lai, và tạo điều kiện cho bệnh héo rũ vi khuẩn và đen thân phát triển mạnh trên ruộng sản xuất.

Hình 2. Một số yếu tố khí tượng chính năm 2025 và 2026 tại Gia Lai

2. Tổng hợp tình hình sâu bệnh gây hại thuốc lá năm 2026

2.1. Đặc điểm của giống thuốc lá và mức độ nhiễm bệnh trên các giống khảo sát

Trong vụ mùa 2026, giống thuốc lá K326 được trồng chính tại Tây Ninh, trong khi tại Gia Lai, các giống được canh tác phổ biến gồm PVH51, PVH2343 và K326, trong đó giống PVH51 và PVH2343 chiếm tỷ lệ chủ yếu. Theo lý lịch giống của Công ty Profigen, giống K326 khá mẫn cảm với bệnh khảm lá thuốc lá (TMV), bệnh héo rũ vi khuẩn, bệnh đen thân...; ngược lại, PVH51 và PVH2343 có khả năng kháng cao với TMV, kháng trung bình với bệnh héo rũ vi khuẩn và bệnh đen thân.

Kết quả điều tra tình hình nhiễm bệnh tại Tây Ninh và Gia Lai cho thấy giống K326 có mức độ nhiễm bệnh cao hơn rõ rệt so với giống PVH51 và PVH2343. Sự khác biệt về mức độ nhiễm bệnh thể hiện rõ nhất tại Gia Lai.

Tại Gia Lai, tỷ lệ cây nhiễm bệnh TMV trung bình 3,8%. Trong đó, giống K326 có tỷ lệ bệnh từ 3-7%, ngược lại, trên các giống PVH51 và PVH2343, TMV xuất hiện ở mức thấp, với tỷ lệ bệnh dưới 1%. Riêng khu vực Phú Thiện – Gia Lai, khoảng 17 ha

thuốc lá trồng giống K326 bị nhiễm bệnh nặng, với tỷ lệ bệnh lên đến 80–90%. Đối với bệnh héo rũ vi khuẩn, lở cổ rễ và đen thân, tỷ lệ bệnh trên giống K326 dao động 7-20%, cao hơn đáng kể so với hai giống PVH51 và PVH2343, với tỷ lệ bệnh dưới 6%.

2.2. Tình hình sâu bệnh gây hại thuốc lá

Những biến động về nhiệt độ, lượng mưa, phân bố mưa và cơ cấu giống trong vụ mùa 2025-2026 đã tác động đáng kể đến sự phát sinh và gây hại của một số đối tượng sâu bệnh gây hại chính trên cây thuốc lá tại Gia Lai và Tây Ninh. Kết quả điều tra tình hình sâu bệnh hại cây thuốc lá tại các vùng này được tổng hợp trong Bảng 1 và Bảng 2.

Bảng 1. Một số sâu hại chính tại vùng trồng thuốc lá phía Nam vụ mùa 2026

TT	Sâu hại thuốc lá	Tỷ lệ hại %	
		Gia Lai	Tây Ninh
1	Sâu xanh	2,3	0,4
2	Rệp thuốc lá	0,2	0,0
3	Sâu khoang	3,0	0,6

Trong vụ mùa 2026, sâu hại trên cây thuốc lá gây hại ở mức không đáng kể đến nhẹ ở Gia Lai và Tây Ninh. Tại Gia Lai, sâu xanh và sâu khoang gây hại ở mức nhẹ với tỷ lệ hại tương ứng 2,3% và 3,0%; trong khi rệp thuốc lá gây hại không đáng kể (tỷ lệ hại 0,2%). Đối với vùng Tây Ninh, sâu hại xuất hiện ở mức thấp, với tỷ lệ hại của các đối tượng sâu hại chính dưới 0,6%.

Bảng 2. Một số bệnh gây hại chính ở vùng trồng thuốc lá phía Nam vụ mùa 2026

TT	Bệnh hại thuốc lá	Tỷ lệ bệnh %	
		Gia Lai	Tây Ninh
1	Khảm lá thuốc lá (TMV)	3,8	18,6
2	Héo rũ vi khuẩn	6,3	0,3
3	Thối rỗng thân	0,8	0,4
4	Đen thân	4,0	0,8
5	Bệnh lở cổ rễ	3,3	0,3
6	Chết rạp	6,5	0,9

Kết quả điều tra tại Bảng 2 cho thấy vụ mùa 2026 ghi nhận mức độ gây hại của một số bệnh hại chính tăng rõ rệt so với các năm trước.

Giai đoạn vườn ươm: Bệnh chết rạp phát sinh và gây hại mạnh tại vùng Gia Lai, với tỷ lệ bệnh trung bình 6,5%, ngược lại với vùng Tây Ninh, bệnh xuất hiện với tỷ lệ bệnh khoảng 0,9%. Mức độ gây hại cao ở Gia Lai có liên quan đến điều kiện thời tiết bất lợi trong giai đoạn vườn ươm, khi các đợt mưa lớn kéo dài và gây ngập úng cục bộ trên một số vườn ươm thoát nước kém, tạo điều kiện thuận lợi cho bệnh phát sinh và lây lan. Ngược lại với vùng Tây Ninh, lượng mưa và số ngày mưa thấp hơn nên điều kiện phát sinh của bệnh ít thuận lợi, dẫn đến mức độ gây hại thấp.

Giai đoạn ruộng trồng: Do điều kiện thời tiết mưa nhiều trong vụ mùa 2025-2026 và sử dụng giống thuốc lá K326 có thể ảnh hưởng đến mức độ phát sinh, gây hại của một số bệnh hại chính trên đồng ruộng.

Bệnh khảm lá thuốc lá là đối tượng gây hại chính trên đồng ruộng trong vụ mùa 2026, với tỷ lệ bệnh trung bình tại Gia Lai đạt 3,8% và Tây Ninh khoảng 18,6%. Tại Gia Lai, TMV gây hại chủ yếu trên giống K326 (3-7%) và gây hại không đáng kể trên giống PVH51 và PVH2343 (< 1%); Riêng khu vực Phú Thiện, tỷ lệ nhiễm bệnh TMV rất cao, dao động 80-90%.

Bệnh héo rũ vi khuẩn và bệnh đen thân là đối tượng gây hại phổ biến tại Gia Lai và gây hại không đáng kể đối với vùng Tây Ninh. Tại Gia Lai, bệnh héo rũ vi khuẩn và bệnh đen thân xuất hiện với tỷ lệ bệnh trung bình tương ứng 6,3% và 4,0%; ngược lại, vùng Tây Ninh, hai bệnh này xuất hiện thấp, dao động 0,3-0,8%.

Ngoài ra, bệnh lở cổ rễ phát sinh và gây hại ở mức cao hơn so với các năm trước, đặc biệt là vùng Gia Lai. Kết quả điều tra cho thấy tỷ lệ bệnh trung bình vùng Gia Lai đạt khoảng 3,3%, trong khi vùng Tây Ninh bệnh gây hại nhẹ (0,3%). Trong khi vụ mùa 2025, bệnh gây hại nhẹ ở vùng Gia Lai (0,7%) và Tây Ninh (0,3%).

Mức độ gây hại cao của bệnh lở cổ rễ có thể liên quan đến điều kiện thời tiết bất lợi trong giai đoạn trồng. Tại Gia Lai, phần lớn diện tích thuốc lá được trồng từ sau ngày 02/12 trong điều kiện đất ẩm ướt kéo dài do mưa nhiều trong tháng 10-11 và tiếp tục có đợt mưa nhỏ vào đầu tháng 12. Điều kiện này đã ảnh hưởng đến phát triển bộ rễ của cây mới trồng, đồng thời tạo điều kiện thuận lợi cho nấm bệnh xâm nhiễm và gây hại. Ngược lại, vùng Tây Ninh, thời gian trồng tập trung từ 25/12-10/1, khi điều kiện thời tiết nắng và không mưa, ít thuận lợi cho bệnh phát sinh và phát triển.

Trong vụ mùa 2026, bệnh ne ngọn (*Begomovirus*) xuất hiện rất thấp trên đồng ruộng ở cả hai vùng Tây Ninh và Gia Lai so với các năm trước. Sự lan truyền của virus từ cây ký chủ phụ sang ruộng thuốc lá chủ yếu thông qua côn trùng môi giới truyền bệnh là bọ phấn trắng. Kết quả điều tra cho thấy không ghi nhận cây bị bệnh ne ngọn và cũng như bọ phấn trắng xuất hiện ở các điểm khảo sát trên đồng ruộng. Đánh giá bước đầu cho thấy, giai đoạn đầu vụ xuất hiện nhiều đợt mưa lớn kéo dài có thể làm giảm mạnh quần thể bọ phấn trắng trên cánh đồng, từ đó hạn chế sự lây lan của virus từ cây ký chủ phụ sang cây thuốc lá và làm giảm nguy cơ phát sinh bệnh.

Nhìn chung, vụ mùa 2026 ghi nhận áp lực bệnh hại tăng rõ rệt so với năm 2025, trong khi sâu hại xuất hiện ở mức thấp và gây hại nhẹ. Năm 2026, tỷ lệ bệnh TMV, héo rũ vi khuẩn, bệnh đen thân và lở cổ rễ dao động tương ứng 3,8-18,6%, 0,3-6,3%, 0,8-4,0% và 0,3-3,3%, cao hơn rõ rệt so với năm 2025 với tỷ lệ bệnh TMV chỉ dao động 0,3-2,3%, héo rũ vi khuẩn: 0,1-1,0%, bệnh đen thân: 0,2-0,3% và 0,2-0,7%. Áp lực bệnh gây hại trên đồng ruộng của vùng Gia Lai cao hơn vùng Tây Ninh.

Do vậy, trong năm tới, vùng Tây Ninh cần tập trung phòng chống bệnh TMV và vùng Gia Lai là bệnh TMV, héo rũ vi khuẩn, lở cổ rễ và đen thân. Các bệnh này sẽ gây hại nặng nếu tiếp tục trồng giống K326 và điều kiện thời tiết tiếp tục thuận lợi cho bệnh phát sinh và phát triển. Để quản lý bệnh hiệu quả trong năm tới, đề nghị các đơn vị sản xuất nguyên liệu thuốc lá phía Nam cần ưu tiên sử dụng giống thuốc lá chống chịu như giống PVH51, PVH2343 và VTL1-25, đồng thời có các biện pháp kỹ thuật quản lý sâu bệnh hại từ giai đoạn vườn ươm đến ruộng trồng nhằm giảm nguồn bệnh lây nhiễm ban đầu trên đồng ruộng.

3. Dự báo một số đối tượng gây hại chính trong vụ mùa 2027

Căn cứ kết quả điều tra, cơ cấu giống thuốc lá và lịch sử đồng ruộng trong những năm gần đây, dự báo sâu bệnh hại chính tại các tỉnh phía Nam trong vụ mùa 2027 như sau:

- Sâu xanh, rệp thuốc lá, bọ phấn trắng và sâu khoang sẽ gây hại nhẹ ở các vùng trồng thuốc lá phía Nam.

- Bệnh khảm lá thuốc lá, héo rũ vi khuẩn, đen thân và thối rỗng thân sẽ là các đối tượng gây hại chính trong năm tới. Nếu tiếp tục trồng giống K326, đặc biệt là những khu vực có lịch sử nhiễm bệnh, nguy cơ các bệnh hại chính sẽ phát triển và gây hại nặng.

4. Khuyến cáo một số biện pháp phòng chống sâu bệnh trong vụ mùa 2027

Nhằm giảm thiểu thiệt hại do sâu bệnh gây hại cây thuốc lá trong năm tới, đề nghị các đơn vị sản xuất nguyên liệu thuốc lá khuyến cáo, hướng dẫn nông dân thực hiện tốt một số biện pháp kỹ thuật phòng chống sâu bệnh trong vụ mùa 2027:

Biện pháp giống: Những khu vực có lịch sử nhiễm bệnh TMV, héo rũ vi khuẩn, đen thân, thối rỗng thân cần ưu tiên sử dụng giống PVH51, PVH2343, VTL1.25, GL7, GL2... Ngược lại, những khu vực ít bị nhiễm bệnh có thể sử dụng giống K326.

Sản xuất cây giống sạch bệnh: Sử dụng đất vườn ươm sạch nguồn bệnh, thoát nước tốt; quản lý nước tưới hợp lý, tránh để vườn ươm có độ ẩm cao; bón phân cân đối, gieo với mật độ phù hợp, kiểm soát tốt côn trùng môi giới truyền bệnh và không sử dụng cây giống có biểu hiện bệnh.

Biện pháp canh tác:

- Vệ sinh, tiêu hủy tàn dư cây thuốc lá, cây ký chủ phụ của sâu bệnh và côn trùng môi giới truyền bệnh (cây cà chua, ớt, cây bí, dưa hấu...) trên đồng ruộng sau khi kết thúc thu hoạch và trước vụ trồng thuốc lá.

- Luân canh đất trồng thuốc lá với các cây khác họ như lúa, ngô...

- Không trồng xen, trồng thuốc lá gần hoặc trên đất vụ trước đã canh tác cây ký chủ phụ của bệnh (cây ớt, dưa hấu, cây bí...) và côn trùng môi giới.

- Trồng mật độ thích hợp, tránh mật độ cao tạo điều kiện thuận lợi cho sâu bệnh phát sinh và lây lan, đặc biệt là bệnh khảm lá thuốc lá, ne ngọn, héo rũ vi khuẩn và thối rỗng thân. Lên luống cao, vệ sinh lá gốc sớm và không để ruộng thuốc lá ẩm ướt hoặc ngập úng.

- Tưới tiêu nước hợp lý, đảm bảo độ ẩm đất phù hợp nhằm tạo điều kiện cho cây phát triển tốt, đồng thời hạn chế sâu bệnh phát sinh và lây lan. Những khu vực có lịch sử nhiễm bệnh cần ưu tiên sử dụng biện pháp tưới nhỏ giọt.

Để được tư vấn kỹ thuật cụ thể, các đơn vị sản xuất nguyên liệu và cán bộ kỹ thuật có thể liên hệ Phòng Khoa học Công nghệ - Công ty TNHH MTV Viện Thuốc lá hoặc Chủ nhiệm nhiệm vụ Nguyễn Văn Chín, điện thoại: 0975.159.597.

Nơi nhận:

- Ban Kỹ thuật và Công nghệ - TCT (để phối hợp chỉ đạo);
- Cty Cổ phần Hoà Việt (để phối hợp chỉ đạo);
- Lãnh đạo Viện (để biết);
- CN Thuốc lá Tây Ninh và Gia Lai;
- CN Công ty Thuốc lá Bến Tre tại Gia Lai;
- Lưu: VT, SH.

Nguyễn Văn Vân